

Stowarzyszenie Bursztynników w Polsce

Bursztynisko

Nr 2

Styczeń 1998

Gdańsk

Biuletyn Informacyjny nr 2/98

Stowarzyszenie Bursztynników w Polsce - Zarząd Główny w Gdańsku
80 - 380 Gdańsk, ul. Beniowskiego 5 , hala 03 pokój 116

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	3
OD REDAKCJI.....	4
AKTUALNOŚCI STOWARZYSZENIA BURSZTYNNIKÓW.....	6
NOWE WŁADZE STOWARZYSZENIA.....	6
WSTĘPNY ETAP DZIAŁALNOŚCI NOWEGO ZARZĄDU.....	6
PIERWSZY BAL BURSZTYNNIKÓW.....	7
NASI CZŁONKOWIE NA PIĄTYM „AMBERIFIE”.....	7
PODAŻ SUROWCA BURSZTYNOWEGO I CENY.....	8
„POLSKI JUBILER” - NOWY KWARTALNIK ZAWODOWY.....	9
KRONIKI BADAŃ BURSZTYNU - „INCLUSION - WROSTEK” I „MEGANEURA”.....	9
GDAŃSKIE SYMPOZJUM NAUKOWE „BURSZTYN BAŁTYCKI I INNE ŻYWICE KOPALNE”.....	10
MYLĄCY TYTUŁ – „BURSZTYNOWA KOMNATA. FAKTY I MITY.”.....	10
WYSTAWA OBJAZDOWA - „BURSZTYN - SKARB DAWNYCH MÓRZ”.....	11
PÓŁ WIEKU W JANTARNYM.....	11

Od redakcji

Wydawanie stałego biuletynu o działalności Stowarzyszenia Bursztynników było jednomyślnym postulatem członków-założycieli i zamierzeniem władz Stowarzyszenia od chwili rozpoczęcia praktycznego funkcjonowania naszej organizacji.

Zarząd próbował przekształcić biuletyn w publikację umożliwiającą przedstawienie poglądów wszystkich członków. Do tego zmierzała oferta we wstępie do pierwszego numeru, zachęcająca wszystkich czytelników do nadsyłania swych pisemnych wypowiedzi. W praktyce okazało się niestety, że niewielu jest chętnych do publicznego zabrania głosu jeżeli wiąże się to z koniecznością napisania choćby zarysu tekstu.

Oczekiwanie na przyręczone teksty autorskie naruszyło regularność ukazywania się biuletynu. Ponadto trudności organizacyjne wstępnego etapu pracy Zarządu nie pozwoliły na ustabilizowanie składu zespołu redakcyjnego. Stąd długa, całoroczna przerwa w wydawaniu naszego pisma.

Zarząd wybrany na nadzwyczajnym Walnym Zebraniu w listopadzie ub.r. na swym pierwszym posiedzeniu postanowił regularnie wydawać biuletyn, niezależnie od dopływu korespondencji. W bieżącej działalności Stowarzyszenia zawsze pojawia się dość informacji godnych rozpowszechnienia wśród członków.

Biuletyn „**Bursztynisko**” ukazywać się będzie 4 razy w roku w ostatnim dniu stycznia, kwietnia, lipca i października.

Nie mniej nadal zachęcamy do publikowania swoich spostrzeżeń lub choćby komunikowania ich telefonicznie Zarządowi (telefon i faks 5549223) lub redaktorowi biuletynu kol. Wiesławowi Gierłowskiemu (telefon - 3055882, faks - 3055884).

Ramową tematykę biuletynu przedstawiamy poniżej:

1. Kronika Stowarzyszenia

- a. skład władz i podział funkcji,
- b. aktualne zadania i podejmowane interwencje,
- c. przyjęcia członków zwyczajnych,
- d. członkowie wspierający.

2. Znak towarowy

- a. zasady regulaminowe,
- b. wykaz uprawnionych przedsiębiorstw i wyodrębnionych placówek.

3. Rzeczoznawcy

- a. regulamin przyznawania uprawnień,
- b. wykaz osób które uzyskały uprawnienia w poprzedzającym kwartale.

4. Notowania cen surowca bursztynowego i zasady klasyfikacji

- a. ceny z ostatniej chwili i ich porównanie z okresami poprzednimi,
- b. zwyczajowa klasyfikacja na rynku i postulowane normy,
- c. porównanie z klasyfikacją rosyjską i ukraińską.

5. Problemy ekonomiczne

- a. opłacalność wydobywania w Polsce na tle cen światowych,
- b. celowość oprav z metali szlachetnych (ceny i zbyt),
- c. główne rynki zbytu,
- d. sytuacja ekonomiczna dużych i małych przedsiębiorstw,
- e. przepisy prawne warunkujące dobre gospodarowanie (wolność gospodarcza, udokumentowanie skupu.

6. Handel

- a. targi i giełdy międzynarodowe,
- b. handel w kraju (giełdy, hurt, detal),
- c. zwalczanie fałszyfikatów (znak ochronny), ekspertyzy,
- d. asortymentowe zmiany popytu.

7. Wzornictwo i twórczość artystyczna

- a. wpływ mody na wzornictwo,
- b. informacje o konkursach i wystawach,
- c. awangarda artystyczna,
- d. zabytki dawnej sztuki jako inspiracja dla nowych reprezentacyjnych dzieł.

8. Przegląd prasy zawodowej i wydawnictw naukowych o bursztynie

- a. recenzje z wystaw i książek,
- b. informacje o publikacjach prasowych, telewizyjnych i radiowych,
- c. ciekawostki z Internetu.

Aktualności Stowarzyszenia Bursztynników

Nowe władze Stowarzyszenia

Nadzwyczajne Walne Zebranie w dniu 21 listopada ub.r. udzieliło absolutorium ustępującemu Zarządowi i Komisji Rewizyjnej i wybrało nowe władze, które ukonstytuowały się następująco:

Zarząd:

Prezes - Wojciech Kalandyk

Wiceprezesi - Jacek Leśniak i Adam Pstrągowski

Sekretarze - Anna Klucznik i Janusz Dudnik

Skarbnicy - Zbigniew Strzelczyk i Marek Felski

Członkowie - Barbara Kosmowska-Ceranowicz, Ewa Rachoń, Wiesław Gierłowski, Giedymin Jabłoński, Lucjan Myrta

Komisje Zarządu:

1. Naukowo-informacyjna:

Wiesław Gierłowski, Barbara Kosmowska-Ceranowicz, Giedymin Jabłoński.

2. Działalności gospodarczej i znaku towarowego:

Adam Pstrągowski, Jacek Leśniak, Ewa Rachoń.

3. Surowcowa:

Lucjan Myrta, Janusz Dudnik, Jacek Leśniak.

Komisja Rewizyjna

Małgorzata Kucharska, Mariusz Gliwiński, Leszek Krauze

Wstępny etap działalności nowego Zarządu

Zarząd zatrudnił etatowego pracownika obsługi biura Stowarzyszenia. Pełni on stałe dyżury w godzinach 10 - 14 od poniedziałku do piątku. W pozostałym czasie wszelkie wiadomości lub zapytania można składać faksem lub na automatyczną sekretarkę - nr (0-58) 5549 223.

Firmom, które zawarły umowę o członkostwie wspierającym i podpisały umowę ustanawiającą nadzór Stowarzyszenia nad przestrzeganiem regulaminowych zasad obrotu bursztynem, Zarząd przyznał prawo do rekomendacji i posługiwania się znakiem towarowym Stowarzyszenia.

Certyfikaty znaku otrzymały firmy:

nr 6 - **Balt, Biżuteria Artystyczna** - Leszek Duliński, Gdańsk ul. Czarny Dwór 2

nr 7 - **Dagenit** - Marek Juszcak i Marek Trocha, Gdańsk ul. Czerwony Dwór 2

nr 8 - **Gabriela i Wiesław Gierłowscy** - Gdańsk, ul. Szara 9 m. 50

nr 9 - **Dudnik - Firma Jubilerska** - Janusz Dudnik, Iława ul. Królowej Jadwigi 18.

Na Walnym Zebraniu w dniu 21. 11. 1997 r. certyfikaty odebrali przedstawiciele firm, którym prawo do znaku przyznał poprzedni Zarząd:

nr 1 - **Silver & Amber** - Adam Pstrągowski, Gdynia ul. Chromowa 4

nr 2 - „**Patryk**” - Józef Siulkowski, Sopot ul. Władysław IV 1a

nr 3 - „**Art. 7**” - Wojciech Kalandyk, Gdańsk ul. Piekarnicza 26

nr 4 - „**Dejwis**” - Marian Dejczyński i Mirosław Wiśniewski, Gdańsk ul. Batorego 32

nr 5 - „**Venus**” - Jacek Leśniak, Gdańsk ul. Żubrowa 4

Pierwszy Bal Bursztynników

Odbył się on 24 bm. w sali koncertowej Opery Leśnej w Sopocie. Wzięła w nim udział większość naszych członków, najczęściej z rodzinami. Wszyscy bawili się wyśmienicie przy dźwiękach zespołu wokально-instrumentalnego Daned. Było wiele innych atrakcji. Galeria „Triada” przeprowadziła aukcję dzieł sztuki, z której dochód przeznaczony został na rzecz utworzenia w Gdańsku Muzeum Bursztynu.

Gościliśmy Panią Falk, konsula Niemiec w Gdańsku oraz gdańskich radnych.

Prezes Wojciech Kalandyk wręczył członkom srebrne odznaki Stowarzyszenia, właścicielom firmy „Dagenit” kolegom Markowi Trosze i Markowi Juszcakowi certyfikat znaku towarowego Stowarzyszenia.

W rozmowach z radnymi zrodziła się inicjatywa wystąpienia do władz Gdańska o utworzenie samodzielnego Muzeum Bursztynu, niezależnie od stałej wystawy w Muzeum Archeologicznym.

Nasi członkowie na piątym „Amberifie”

Prawie wszyscy nasi członkowie będący właścicielami lub udziałowcami firm posiadają własne stoiska w najbliższej edycji Targów. Rozumiejąc, że czas otwarcia stoisk to przede wszystkim okazja do zawierania transakcji, zachęcamy jednak do skorzystania z oferty MTG. w dziedzinie uzupełniania wiedzy o bursztynie jaką stanowią:

1. V Seminarium na temat: *Inkluzje organiczne w bursztynie bałtyckim - badania, kolekcje dawne i obecne.*
2. Galeria paleontologiczna, na którą złożą się: gabinet konsultacji naukowych z udziałem profesorów najważniejszych ośrodków badawczych, stoisko prezentacji i rozpoznawania inkluzji organicznych oraz wystawa makro-fotogramów jaszczurki w bursztynie.

Rozpoznawanie okazów i konsultacje naukowe będą bezpłatne.

Zarząd zaprasza osoby chętne do pełnienia dyżurów informacyjnych w stoisku Stowarzyszenia na „Amberifie” do zgłoszenia w sekretariacie osobiście lub telefonicznie.

Ponadto Zarząd zachęca firmy, które uzyskały prawo do używania znaku Stowarzyszenia do umieszczenia na swych stoiskach wyraźnych emblematów ze znakiem.

Przy okazji wyjaśniamy, że użyte we wstępie regulaminu znaku określenie, iż członkowie władz Stowarzyszenia mogą posługiwać się nim w imieniu kierowanych przez siebie jednostek organizacyjnych, dotyczy wyłącznie organów Stowarzyszenia, a nie na przykład firm prywatnych. Ta kwestia została sprecyzowana w uchwale Zarządu z dnia 23.12.1997 r. na skutek podnoszonych wątpliwości.

Podaż surowca bursztynowego i ceny

Ceny skupu surowca bursztynowego od ludności w 1997 r. (średnio w złotych za 1 kg bryłek pełnowartościowych)

	1.01.1997	31.12.1997
poniżej 1 g	70	60
1 - 2 g	160	140
2 - 4 g	225	220
4 - 10 g	275	350
10 - 20 g	400	420
20 - 40 g	525	580
40 - 80 g	620	700
80 - 160 g	750	990
160 - 320 g	960	1.200

duże bryły unikalne	powyżej 1.600
---------------------	---------------

Przy skupie istnieje obowiązek uiszczenia opłaty skarbowej : 2% od krajowców, 15% od cudzoziemców.

Ceny dotyczą surowca pierwszej klasy jakościowej. Zanieczyszczenia, warstwy i spękania obniżają cenę o 30 do 80%.

Ceny zbytu surowca bursztynowego w kopalni i hurtowniach surowca importowanego, uprawnionych do wystawiania faktur VAT, są wyższe o około 30% plus 22% podatku od towarów i usług.

Legalni dostawcy zagraniczni z Rosji, Litwy i Ukrainy nie publikują swych cenników stosując zasadę negocjowania cen w każdym kontrakcie.

Pod koniec roku 1997 pojawiły się powszechnie dostępne źródła legalnego nabycia surowca, zarówno w ilościach detalicznych jak wielkich partiach hurtowych. Przykładowo wymieniamy kilku dostawców oferujących sprzedaż surowca nawet w bardzo małych partiach:

1. sklep HeMar, Gdańsk-Wrzeszcz ul. Boh. Getta Warsz. 12, tel 341 43 64
2. „Dagenit”, Gdańsk-Przymorze ul. Czerwony Dwór 2, tel 552 23 72
3. kopalnia w Wiślince, Ryszard Omen, tel. 301 87 33
4. hurtownia Lin Rose, Gdynia ul. Abrahama 16, tel. 661 56 83
5. litewski dostawca Aleksas Mazukna, Kaunas ul. Savanoriu 306-1, tel. (3707) 73 91 77.

Ogólna sytuacja zaopatrzeniowa, mimo przerw w wydobywaniu w Jantarnym związanych z bankructwem spółki akcyjnej „Russkij Jantar”, jest bardzo dobra. Zwiększyła się podaż surowca selekcyjowanego według życzeń nabywcy, a także półfabrykatów.

„Polski Jubiler” - nowy kwartalnik zawodowy

Staraniem dr Sławomira Safarzyńskiego ze znanej firmy „Galvano-Aurum” w Warszawie powstała spółka wydawnicza „Polski Jubiler” która rozpoczęła wydawanie czasopisma zawodowego pod tą samą nazwą.

Sprawy wytwórczości i handlu bursztynem zajmują w tym piśmie poczesne miejsce - ponad 30% objętości, liczącego 48 stron kwartalnika.

Nasze Stowarzyszenie, podobnie jak Stowarzyszenie Twórców Form Złotniczych i Towarzystwo Gemmologiczne, a ostatnio także Stowarzyszenie Rzeczników Jubilerskich, Złotników i Zegarmistrzów, zawarło z wydawcą porozumienie o patronacie. Uzyskaliśmy dzięki temu zniżkę ceny nabycia pisma dla naszych członków z 15 zł w wolnej sprzedaży do 8 zł dla naszych członków. Podobne uprawnienia są w prenumeracie, pod warunkiem potwierdzenia członkostwa na blankiecie wpłaty.

Bieżącą sprzedaż „Polskiego Jubilera” prowadzą w imieniu Stowarzyszenia sklepy:

1. Marka Felskiego - HeMar - w Gdańsku-Wrzeszczu, ul. Boh. Getta Warsz. 12
2. Adama Pstrągowskiego - Granit - w Gdańsku Wrzeszczu ul. Do Studzienki 40 (w budynku Urzędu Probierczego).

W przyszłości przewidujemy sprzedaż w biurze Zarządu i na stoisku na „Amberifie”.

Pierwszy numer „Polskiego Jubilera” zawiera analityczne artykuły o gospodarce srebrem i bursztynem w Polsce, relacje o kierunkach twórczości i wzornictwa złotniczego, opis metod badawczych kamieni szlachetnych, a także notowania cen i ich prognozy.

W numerze drugim, przewidzianym na otwarcie „Amberifu”, zainteresuje bursztynników artykuł dr Jacka Wróblewskiego, Dyrektora Biura Koncesji Geologicznych Min. Ochr. Środ. Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, o polityce koncesjonowania prywatnego wydobycia bursztynu w Polsce i opłat z tym związanych.

Kroniki badań bursztynu - „Inclusion - wrostek” i „Meganeura”

Do wydawanego od kilkunastu lat przeglądu zdarzeń w dziedzinie badań naukowych, kolekcjonerstwa i gospodarki bursztynem „Wrostka”, autorstwa prof. Jana Kotei z Krakowa dojdzie w tym roku czasopismo Europejskiej Fundacji Naukowej w Strasburgu pod nazwą „Meganeura”. Zarząd Stowarzyszenia może zapewnić zainteresowanym członkom otrzymywanie „Meganeury” (wydawanej po angielsku) i kontakt z redakcją.

Gdańskie sympozjum naukowe „Bursztyn bałtycki i inne żywice kopalne”

O przebiegu i wynikach tego sympozjum i związanym z nim powstaniem stałej wystawy bursztynu w Muzeum Archeologicznym w Gdańsku ul. Mariacka 25/26 informowaliśmy w sprawozdaniu Zarządu na Walne Zebranie 21.11.1997 r.

Wbrew formalnym postulatom Zarządu wniesionym do Komitetu Programowego bogaty dorobek naukowy sympozjum zostanie opublikowany w obszernym tomie wyłącznie po angielsku.

W języku polskim jest dostępny jedynie skrót referatów w postaci małego zeszytu bez ilustracji.

Czynimy starania o przetłumaczenie na język polski części opracowań mających znaczenie praktyczne.

Zainteresowani dorobkiem sympozjum mogą skorzystać z artykułów w numerach 10 i 12/97 „Przeglądu geologicznego” ilustrowanych barwnymi zdjęciami z objazdu kopalń na Sambii, a także jaszczurki w bursztynie. Cena 1 egz. „Przeglądu” - 5,50 zł.

Mylący tytuł – „Bursztynowa Komnata. Fakty i mity.”

Wydawnictwo „Marpress” w Gdańsku wydało bardzo ciekawy tom artykułów o bursztynie, w większości autorstwa pracowników naukowych Instytutu Historii Uniwersytetu Gdańskiego oraz kilku wytrwałych poszukiwaczy śladów zaginionej Bursztynowej Komnaty.

Tom jest plonem konferencji naukowej odbytej w Pasłęku w październiku 1996 r. z okazji 700-lecia miasta, które postarało się wykorzystać hipotetyczne ślady ukrycia Komnaty w podziemiach pasłęckiego zamku jako narzędzie promocji swego współczesnego rozwoju.

W samej rzeczy o losach Bursztynowej Komnaty i jej wyglądzie czytelnik dowie się niewiele.

Proces powstawania tego największego dzieła w historii światowego bursztynnictwa został przedstawiony jednostronnie na podstawie źródeł niemieckich, często sprzecznych z dostępnymi już aktami kancelarii carskiej w Petersburgu, a opis nie uwzględnia ogromu prac wykonanych w Carskim Siole w celu przemiany niewielkiego gabinetu z Berlina w wielką salę Letniego Pałacu imperatorów Rosji.

Relacje poszukiwaczy śladów Komnaty: Awenira Owsianowa, Jacka Wilczura i Sławomira Sadowskiego są wprawdzie barwne, ale słabo udokumentowane i nie wnoszące nic nowego.

Dla zawodowego bursztynnika najbardziej wartościowe są artykuły o dziejach prawa i gospodarki bursztynowej na Pomorzu i w Prusach w okresie średniowiecza i u progu czasów nowożytnych. Są to artykuły:

1. Błażeja Śliwińskiego - Zarys dziejów bursztyniarstwa na Pomorzu Gdańskim w średniowieczu.
2. Wiesława Długokęckiego - Pozyskiwanie bursztynu w Prusach Krzyżackich (XIII - początki XVI w.).
3. Edmunda Kizika - Varia do dziejów cechu bursztynników w Archiwum Państwowym w Gdańsku.

Cena tomu 11 zł. Stron 114. Pierwsze wydanie na wyczerpaniu, drugie jest planowane wkrótce.

Wystawa objazdowa - „Bursztyn - skarb dawnych mórz”

Wystawa utworzona ze zbiorów Muzeum Ziemi w Warszawie cieszy się coraz większym powodzeniem. Ostatnia ekspozycja w Muzeum Górnośląskim w Bytomiu pobiła poprzedni rekord popularności z Częstochowy. Na Śląsku bursztyny obejrzało 15.000 zwiedzających.

Obecnie wystawa gości w Muzeum Ziemi Wieluńskiej.

Związany z wystawą zeszyt o tej samej nazwie rozesłaliśmy członkom. Dodatkowe egzemplarze są do nabycia w biurze Stowarzyszenie w cenie 5,- zł.

Pół wieku w Jantarnym

W przededniu upadłości spółki akcyjnej „Russkij Jantar”, nieudanej próby prywatyzacji jedynej w świecie giganta bursztynowego - połączenia kopalni, przetwórstwa, handlu i twórczości artystycznej w jednym organizmie gospodarczym, w czerwcu tego roku wydano piękny album prezentujący ludzi i produkty kombinatu w Jantarnym z całego półwiecza.

Nieźle, barwne zdjęcia W. Lebediewa i J. Pawłowa wydrukowano w Polsce w nieujawnionej z nazwy firmie. Nie zdjęcia jednak, lecz czarno-białe rysunki J. Sinczilina decydują o wartości estetycznej albumu. Jasne i czytelne przedstawienia postaci i scen zawierają wyraźne znaczenia symboliczne i dyskretny wdzięk sentymentu.

Dla polskiego czytelnika najbardziej interesującym jest obszerny zarys historii zagospodarowania sambijskich złóż bursztynu po wojennych zniszczeniach, pióra Zoji Kostiaszowej, kierownika naukowego Kaliningradzkiego Muzeum Bursztynu. Autorka publikowała już komunikaty o pracy kombinatu w Jantarnym w polskich i niemieckich periodykach naukowych, lecz dopiero tekst w albumie jest ujęciem całościowym. Staranny i uważny opis zdarzeń od dnia wkroczenia Armii Czerwonej do niemieckiego Palmnicken aż do dnia dzisiejszego, cytowane teksty dokumentów i ocena roli najważniejszych postaci pozwalają na wyrobienie poglądu o przyczynach ostatecznego niepowodzenia rosyjskich poczynań na tak dogodnym do wykorzystania złożu cennego i pokupnego surowca.

Znacznie gorzej oceniam przedmowę Aleksieja Siergiejewicza Chana, generalnego dyrektora kombinatu do „uczciwych ludzi pracy” i uznanie przez niego za punkt wyjścia do jubileuszu akurat decyzji rządu sowieckiego o włączeniu kopalni i wytwórni w Jantarnym do systemu Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z jego osławionym Gułagiem. Była to decyzja nr 2599 z dnia 21 lipca 1947 r. podjęta na wniosek komisji pod kierownictwem przyszłego premiera Aleksieja Kosygina.

Pierwsze 2 lata po wojnie w Jantarnym prowadzono wytwórczość jubilerską, wykorzystując niezbyt licznych, pozostałych na miejscu Niemców, byłych pracowników Deutsche Bernstein Manufaktur i zdobyte zasoby surowca w magazynach. Wytwórnia pozostawała przez rok pod zarządem wojskowym, a następnie została podporządkowana Ministerstwu Przemysłu Terenowego.

We wstępie do jubileuszowego albumu Kombinatu zawarte są dane statystyczne z ostatniego etapu gospodarki niemieckiej. Przed wojną średnie wydobywanie bursztynu wynosiło 400 ton rocznie przy zatrudnieniu 2.500 osób latem i dwa razy więcej zimą kiedy do przetwórstwa przyjmowano kobiety z pobliskich miejscowości. Wydobywanie bursztynu nie ustało nawet w czasie klęsk na frontach II wojny światowej, bowiem władze niemieckie godziły się na zwolnienie ze służby wojskowej 450 mężczyzn zatrudnionych w kopalni. Na miejscu przetwarzano 50% surowca, a pozostałą część wysyłano na eksport i do innych krajów niemieckich.

Czuje władze miejscowej policji politycznej szybko doceniły walory bursztynu i podjęły działania zmierzające do przejęcia władzy nad tym odcinkiem gospodarki. Autorka historii Kombinatu Zoja

Kostiaszowa cytuje tekst wystąpienia generała-majora MWD (znanego szerzej pod pierwotnym skrótem NKWD) S. N. Krugłowa z dnia 2 lutego 1947 r. który cytuje w polskim tłumaczeniu:

„Od kwietnia 1945 r. do dziś do produkcji tych wyrobów zużyto 7 ton surowca bursztynowego, z którego z większym pożytkiem dla Państwa byłoby produkowanie: lakierów dla lotnictwa i marynarki wojennej, materiałów filtracyjnych do masek gazowych, dużych ilości specjalistycznych izolatorów i specjalistycznej aparatury medycznej. Stąd nasuwa się wniosek o jawnej antypaństwowej praktyce zużywania najcenniejszego surowca - bursztynu na bezużyteczne głupstwa, a przecież jak wiadomo zasoby bursztynu istnieją tylko w 2 miejscach - w Ameryce i byłych Prusach Wschodnich, Okręgu Kaliningradzkim.”

Skutkiem tego wystąpienia była wizyta Kosygina i utworzenie łagru nr 9, do którego zsyłano ludzi różnych narodowości, a przede wszystkim Rosjan i Niemców. Łagier istniał do końca 1953 r. Po śmierci Stalina gospodarkę bursztynem przekazano do leningradzkiego trestu „Russkije Samocwiety” tworząc wyodrębnione przedsiębiorstwo państwowe. Kształt organizacyjny i strategię inwestowania podjęło to przedsiębiorstwo pod dyrekcją emerytowanego majora piechoty Kazacha, Kirima Nawzurowicza Rizajewa, który kierował firmą do roku 1962.

Album kończy lista osób zasłużonych dla kombinatu. Jest na niej trzech byłych funkcjonariuszy i ani jednego więźnia łagru nr 9. Zresztą całą kwestię kilku lat istnienia miejsca udręki i kaźni kilku tysięcy ludzi na terenie Kombinatu pomijają autorzy konsekwentnym milczeniem.

Mimo tego fundamentalnego zafałszowania warto zapoznać się z tekstem wprowadzenia do albumu. Zawiera on szereg nie znanych polskiemu czytelnikowi informacji. Niektóre z nich w skrócie przytaczam:

1. Ocena prof. Swiatosława Sawkiewicza o ilości bursztynu zebranego na plażach Bałtyku od początku osadnictwa ludzkiego - 60.000 ton.
2. Pierwsza kopalnia głębinowa (szybowa) na Sambii głębokości 30 metrów uruchomiona koło obecnej wsi Siniawino w 1871 r.
3. Kopalnia odkrywkowa „Palmnikeńska” uruchomiona w 1912 r. Osuszono ją w czerwcu 1947 r. i do końca tego roku wydobyto z niej 115,897 kg surowca.
4. Kopalnia odkrywkowa „Primorskaja” planowana już od roku 1950 (przez MWD) została uruchomiona z ogromnym opóźnieniem w 1976 r. i wciąż okazuje się nieefektywna. W najlepszym okresie wydobywano tu rocznie 100 ton z poziomu ponad 50 metrów poniżej powierzchni gruntu.
5. Doskonałe wyniki daje kopalnia „Plażowa” o głębokości 10-12 metrów. W 1972 r. wydobyto tu 450 ton.
6. Udział surowca jubilerskiego (dobrej jakości i znacznej granulacji) zmalał z 10% w latach 70-tych do kilku obecnie.
7. Wytwarzanie produktów chemicznych z drobnego bursztynu, stanowiące w latach 50-tych 20-30% wartości całej produkcji stopniowo malało i dziś zupełnie zanikło.

Jubileuszowe opracowanie nie zawiera jasnego przedstawienia ponoszonych nakładów inwestycyjnych i osiągniętych wyników gospodarczych. Z rozproszonych informacji można jednak uzyskać obraz podstawowych przemian organizacyjnych i ekonomicznych.

Kombinat miał następujących właścicieli:

1 rok - wojsko

1 rok - przemysł terenowy

6 lat - Gułag MWD

40 lat - państwowy trest kamieni szlachetnych

4 lata - spółka akcyjna „Russkij Jantar”

od lipca 1997 r. państwo rosyjskie - Gubernator Okręgu Kaliningradzkiego.

Sprzedaż wyrobów na eksport rozpoczęto w 1957 r. od wystąpień na wystawach w Damaszku i na Expo w Brukseli. W szczytowym okresie sięgał on 100 mil. USD. W latach 90-tych stale maleje. Jego wartość w ostatnich latach określono jedynie w rublach podając kwoty od 1,5 do 6,0 miliardów rubli rocznie, co za rok 1996 dawałoby przy średnim kursie 5.000 rubli/1 USD około 1,2 miliona USD.

W końcu lat 80-tych głównym odbiorcą była firma japońska Beoluna-Tokyo, która dzięki zakupom wyrobów za 2,2 do 2,5 mil. USD uzyskiwała wyłączność zbytu radzieckiego bursztynu na Dalekim Wschodzie.

Kombinat zatrudnia obecnie 1.800 pracowników i stale ogranicza ich liczbę i tygodniowy czas pracy. Jest to wywołane brakiem siły nabywczej na rynku rosyjskim i utratą wielu rynków zagranicznych.

Powołana w 1993 r. spółka akcyjna przetrwała tylko 4 lata i ogłosiła upadłość nie spłacając zobowiązań wobec pracowników, dostawców i państwa.

Powołane ostatnio przedsiębiorstwo państwowe próbuje ratować sytuację sprzedając coraz więcej surowca odbiorcom zagranicznym.

Album będzie dostępny na firmowym stoisku kombinatu w Jantarnym podczas najbliższego „Amberifu”.